

GAYRİ MADDİ TASARIM

Sistemler, süreçler ve ürünlerin korunması

(İstanbul, 25 Ekim Pazartesi)

Fikri Mülkiyetin

- * Hukuki seviyede bir Koruma Aracı olarak *-Türkiye’de ki hukuk yolları ve koruma parametreleri-*
ve
- * Ekonomik seviyede *–ürün/hizmet/fikirler için-* bir alım satım ve katma değer yaratma aracı olarak
birbirlerini tamamlayıcı olmaları

La Proprieta Intelletuale la Complementarieta

- * Come strumento di tutela a livello legale *-parametri e mezzi a disposizione in Turchia-*
e
- * Come strumento di valorizzazione e di scambio *-merci/servizi/idee-* a livello economico

AIPPI_Türkiye Ulusal Grubu Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği

- Ulusal Grup olarak 3,5 senelik bir geçmişimiz var.
- Birinci aşamada ULUSLARARASI'na bireysel olarak üye olan 28 kişinin hepsinin onayı ile Ulusal Grup oluşturulmasına karar verilmiş ve AIPPI Uluslararası'nın 09.10.2007 tarihli EXCO toplantısında Ulusal Grubun kurulumu oylanarak AIPPI_Türkiye Ulusal Grubu oluşturuldu.
- İkinci aşamada, 26 Eylül 2008 tarihinde AIPPI_Türkiye Ulusal Grubu olarak hareket etmek üzere Derneğimiz kuruldu.
- Şu andaki üye sayımız :108
- Diğer ulusal gruplar ile karşılaştırıldığında üye sayısı olarak nispeten büyük bir grubumuz var. *(En büyük grup Japonya, 5nci grup Çin)*
- Mart 2010'dan itibaren hükmi şahıslar/şirketler Derneğimize üye olabilirler.
- Fikri Mülkiyet alanında profesyonel davranış/etik kuralları olan tek dernek.

A.I.P.P.I.

Association Internationale pour la Protection de la Propriété Intellectuelle
International Association for the Protection of Intellectual Property
Uluslararası Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği

AIPPI_Uluslararası

- Derneğin temel amacı, toplumsal gelişmeye katkı sağlamak üzere Fikri Mülkiyet haklarının ulusal, yöresel ve uluslararası düzeyde en geniş anlamda korunması, geliştirilmesi, teşvik edilmesi, yaygınlaştırılması ve bu hakların korunmasının bir ihtiyaç olduğu bilincinin yaygınlaştırılmasına hizmet etmek ve bu alanın gerek akademik, gerekse profesyonel düzeyde gelişmesine katkı yapmaktır.
- Fikri Mülkiyet Haklarının korunması alanında dünyanın en eski, en büyük ve de coğrafi olarak dağılımı en yaygın derneklerinden bir tanesidir, 63 ülkede ulusal grup olarak faaliyet göstermektedir.
- Dünyadaki üye sayısı 9000 civarında.
- Bağılantısız, tarafsız ve şeffaf.
- Kuvveti – çalışmalarının ve de konular itibariyle ortaya çıkardığı yönergelerinin (resolutions) içerik itibariyle ilmi ve akademik nitelikte olması.
- Yönergelerinin (resolutions) bir consensus sonucunda ortaya çıkmaları.

AIPPI_Uluslararası

- Çalışmalarında hak sahipleri ile kullanıcılar arasında çıkar dengesinin gözetilmesi
- Çalışmalarının uluslararası düzeyde referans olarak kabul edilmesi
- Ulusal ve Uluslararası Merciler (WIPO, Avrupa Komisyonu gibi) tarafından görüşlerine ve çalışmalarına başvurulmuş bir dernek olması
- Fikri Mülkiyet alanı bir platform olarak kabul edilirse, bu platformda AIPPI_Uluslararası bir nevi mesleki Birleşmiş Milletler gibidir.

Fikri Mülkiyet'in

- * **Hukuki Seviyede bir Koruma Aracı olarak**
-Türkiye'deki hukuk yolları ve koruma parametreleri-
ve
- * **Ekonomik seviyede –ürün/hizmet/fikirler için- bir**
alım satım ve katma değer yaratma aracı olarak
birbirlerini tamamlayıcı olmaları

La Proprieta Intelletuale la Complementarieta

- * **Come strumento di tutela a livello legale**
-parametri e mezzi a disposizione in Turchia-
e
- * **Come strumento di valorizzazione e di scambio**
-merci/servizi/idee- a livello economico

Sunumun konusu ve amacı, esasen Fikri Mülkiyetin bu iki boyutunun –hukuki ve ekonomik araç olarak– birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olduğuna dikkat çekmek ve bu iki boyutun sistemik bir anlayışla ele alınmasına bağlı olarak sağlanabilecek etkin bir korumadan itibaren ancak, Fikri Mülkiyetin ekonomik boyutta bir iş aracı (business tool) olabileceğine dikkat çekmektir.

Fikri Mülkiyet Nedir ?

Bilindiği gibi Fikri Mülkiyet, hakiki veya hükmi şahıs olarak bir kişinin mülkiyetinde bulunan ve dolayısıyla kullanımına sahibinin karar verdiği, insan beyninin bir yaratımıdır (creation). İnsan beyni tarafından yaratılan, örneğin bir resim, kitap, çizim, müzik, bilgisayar programı, buluş, bitki türü olabilir. Diğer bir anlatımla, Fikri Mülkiyet günlük yaşamımızın her cephesinde kullandığımız ürünlerde ve hizmetlerde her an karşı karşıya olduğumuz bir olgudur, örneğin, giysi, temizlik ve gıda ürünleri, ev aletleri, otomobiller, parfümler, kimyevi maddeler, ilaçlar, internet siteleri, alan adları, bitki türleri gibi. Bu ürünleri veya hizmetleri seçerken, seçimimizi yönlendiren markalar, tasarım unsurları, estetik veya teknik özellikler gibi unsurlar Fikri Mülkiyet kapsamına girebilir. Bu çerçevede Fikri Mülkiyetin önemli bir ekonomik boyutu olduğu açıktır.

Fikri Mülkiyet Niçin Korunur ?

Bugünkü şekliyle Fikri Mülkiyet koruması esasında bir **teşvik düzeni** olarak öngörülmüştür. **Fikri Mülkiyetin** korunmasıyla amaçlanan, **yaratıcılığı, teknolojiyi ve genelde bilgiyi geliştirmek ve de tatbik etmek üzere gerekli zaman, kaynak ve çaba harcanmasını teşvik etmek ve cemiyetin bu gelişmelerden faydalanmasını sağlamaktır.** Bu amaçla cemiyet tarafından **hak sahiplerine, haklarını kullanabilmeleri amacıyla belirli bir süre için, münhasır bir hak (exclusivity) tanınır, bu süre sonunda da yarattıkları bilgi cemiyete intikâl eder ve herkesin ortak kullanımına açık hale gelir.**

Diğer bir deyişle Fikri Mülkiyet, **rekabet edebilirliğin (competitiveness) korunması ve de geliştirilmesi** ile doğrudan doğruya ilgilidir.

Fikri Mülkiyet Korumasının Temelleri

Uluslararası bir norm olarak Fikri Mülkiyet koruması, esasen **2 temel** üzerine oturur :

- ✓ Bir tanesi yukarıda bahsedilen “**münhasır hak (exclusivity)**”
- ✓ Bir diğeri ise, “**ülkesellik (territoriality)**”
 - bundan kasıt, Fikri Mülkiyet haklarının ülkesel veya yöresel (örneğin Avrupa Birliği) olarak, ilgili ülkenin/yörenin kanun ve mevzuatına tabi olarak korunması esasıdır,
 - bir takım Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ulusal/yöresel kanunların veya içerik (content) olarak harmonizasyonuna gidilmiş, ulusal/yöresel başvuru/tescil işlemleri prosedürleri yeknesaklaştırılmış ve bazı Fikri Mülkiyet haklarının tek bir başvurudan itibaren bir çok ülke/yöre nezdinde -*örneğin markalar için Madrid Uluslararası tescil sistemi, tasarımlar için Lahey Uluslararası tescil sistemi, patentler için PCT Uluslararası patent başvuru sistemi*- koruma altına alınması sağlanmıştır.

Fikri Mülkiyetin

- * Hukuki seviyede bir Koruma Aracı olarak -Türkiye’de ki hukuk yolları ve koruma parametreleri- ve**
- * Ekonomik seviyede –ürün/hizmet/fikirler için- bir alım satım ve katma değer yaratma aracı olarak birbirlerini tamamlayıcı olmaları**

Fikri Mülkiyet alanında hukuki ve iktisadi boyutların birbirleriyle ilintisi gittikçe daha fazla ortaya çıkar olmuştur. Yukarıda belirtildiği gibi, **doğduğundan beri, Fikri Mülkiyet**, ürünlerin ve hizmetlerin pazarlanmasını desteklemek için esasında pazar payını **koruma amaçlı olarak**, yani bir nispette **pasif bir yaklaşımla**, kullanılmıştır.

Özellikle **iş yapma çevresinin/yöntemlerinin (environment and ways of doing business) değişmesi** sonucu, **bugün** gelinen noktada **Fikri Mülkiyetin kendisinin bir iktisadi kıymet/varlık teşkil ettiği kabul edilmektedir.**

Bu çerçevede : Fikri Mülkiyet hakları :

- ✓ **Şirket bilançolarına yansıyan bir varlık (asset)’tır.**
- ✓ **Lisans anlaşmaları yoluyla tahsil edilen lisans ücretleri, şirket cirosuna katkı yapar.**
- ✓ **Bunlarla bağlantılı olarak şirketin piyasa değerinde bir etki yapar.**
- ✓ **Alınacak kredilere karşılık gösterilmek suretiyle borçlanma ve diğer finansman imkânları sağlar.**
- ✓ **Katma değer (added value) yaratmak için kullanılır.**

Bu çerçevede, ekonomik boyutla ilgili olarak, Fikri Mülkiyet hakları aynı zamanda ve de gittikçe artan bir oranla :

- ✓ **hem bir alım satım/devir aracı (exchange means/istrumento di scambio)**
- ✓ **hem de bir iş aracı (business tool)**

olarak kullanılmaktadır. Yani **bugün** geline nokta **Fikri Mülkiyet** daha **aktif ve dinamik** bir **ekonomik** fonksiyon üstlenir hale gelmiştir.

Nasıl ki, Dünya Ticaret Örgütünün kuruluş anlaşmasına bağlı anlaşmalardan birisi olan TRIPS'in **-Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights / Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması-** adından dahi Fikri Mülkiyetin **ticarete yönelik bir ekonomik araç** olarak kabul edildiği, ve anlaşmanın bu perspektiften itibaren düzenlendiği görülmektedir.

Nasıl ki, Fikri Mülkiyetin bu **ekonomik ve ticari boyutunun öneminden dolayı Fikri Mülkiyet**, gittikçe daha fazla bir oranda, **devletler arasında politize olma yolundadır**. İlk başlarda teknik bir alan olarak kabul edilen Fikri Mülkiyet, şimdilerde örneğin üniversiteler ve araştırma kurumlarındaki gruplar, sivil toplum örgütleri ve tüketici örgütleri gibi yeni aktörlerin aktif olarak ilgi gösterdiği ve katkı yaptığı ve de taraf olduğu bir alan haline gelmiştir.

Devletler arasındaki politizasyona örnek :

- Avrupa Topluluğu nezdinde uzun zamandır irdelenen topluluk patenti konusu,
- WIPO nezdinde organize edilen ve yürütülen SCP (Standing Committee on Patents) ve
- SPLT (Substantive Patent Law Treaty – Patent Kanunu Anlaşması),
- Dünya Ticaret Örgütü Doha Gelişim Gündemi, (WTO Doha Developpments Agenda),
- TRIPS ile Biyolojik Çeşitlilik Anlaşması (Convention on Biological Diversity) arasındaki münasebet.

Yukarıda sayılan alanlarda yapılan çalışmalarda ve görüşmelerde politik tavırlara bağlı olarak bir ilerleme sağlanamaz durumdadır.

Yukarıda bahis edilen **iş yapma çevresinin/yöntemlerinin (environment and ways of doing business) değişmesinden kasıt edilenler:**

- ✓ herkesin ağızındaki **globalizasyon**, yani dünyanın tek bir piyasa haline gelmesi,
- ✓ **internet kullanımının** yaygınlaşması ve her alana yayılması,
- ✓ büyüyen ticaret hacmine bağlı olarak **Fikri Mülkiyetin adetsel olarak büyümesi** ve de Fikri Mülkiyet sahasında faaliyet gösteren **aktörlerin artması** ve **faaliyetlerinin çeşitlenmesi**,
- ✓ **bireysel şahısların, küçük ve ortaboy işletmelerin ve üniversite ve araştırma kurumlarının artan oranda fikri mülkiyet sahibi olmaları**,
- ✓ **ürün ömrünün bir çok endüstri dalında çok kısılması**,
- ✓ **miniaturizasyona** bağlı olarak bir çok ürün/parça üzerine koruma ile ilgili **işaretlenmenin (marking) mümkün olmaması**,
- ✓ **ürünler ile ilgili standartların patentlerle ilişkisi** ve de ürün ömrüne bağlı olarak **standartların sık sık değişmesi**,
- ✓ Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak **yeni alanların ortaya çıkması**. Örneğin :
 - Enformasyon ve Telekomunikasyon Teknolojileri (Information and Telecommunication Technologies/ICT)
 - Biyoteknoloji (ilaç, sıhhat bakımı, tarım, gıda, çevre ve sanayi usulleri alanlarında) ve microorganizmalarla (biyoyakıt) ilgili gelişmeler
 - Nanoteknoloji
 - Çevre Teknolojileri (Green Technologies)

- ✓ ürünlerin ve hizmetlerin **karmaşıklığından/kompleksitesinden** dolayı geliştirme (developpment), işbirliği (collaboration) ve dışarıya iş yaptırmaya (outsourcing) bağlı olarak **üretimin ve hizmetlerin**, kısmen veya tamamen, **desantralize edilmesi, yani şirket dışında yaptırılması**,
- ✓ **Fikri Mülkiyetin alım satımında ve el değiştirmesinde, lisans verilmesi aşamasında, faaliyet gösteren aracı şirketlerin ortaya çıkması ve bunların sayılarının artmakta oluşu**,
- ✓ **Fikri Mülkiyet alım satımının yaygınlaşması ve kendi başına bir ticaret metası olarak ortaya çıkması, -örneğin patent müzayedesı gibi-**.

Bütün bu gelişmelere bağlı olarak Fikri Mülkiyetin iktisadi bir varlık olarak değerlendirilmesi (valuation) ehemmiyet kazanmış ve muhtelif değerlendirme teknikleri ortaya çıkmıştır. Alman Standartlar Enstitüsü'nün (DIN), 2007'de "General Principles of Proper Patent Valuation" isimli bir çalışma yayınlamış olduğuna bu çerçevede işaret edilir. DIN ayrıca ISO (International Organization for Standardizasyon) ile birlikte patentlerin varlık olarak değerlendirilmesine temel teşkil etmek üzere uluslararası bir standardizasyon projesi yürütmektedir.

Fikri Mülkiyetin diğer alanlarla ilim, araştırma, eğitim, sanat, spor, kültür gibi etkileşimi vardır. Bundan dolayı devlet seviyesinde yapılan tercihler ve ortaya konulan modeller itibariyle **Fikri Mülkiyetin “politik” bir boyutu da bulunmaktadır.** Örnek olarak :

✓ **Spor ve kültür:**

Ülkelerin/yörelerin gelişmişlik düzeyinden bağlantısız olarak spor ve kültür organizasyonlarının bütün dünyada çok geniş kitleler tarafından takip edilmesi bilinen bir olgudur. Bu da, bu alanlarda Fikri Mülkiyetin bir çok açıdan kullanılmasını –marka, tasarım, franchising, lisans, alan adı gibi- ve de buna bağlı olarak örneğin “ambush marketing” gibi nispeten yeni problemleri beraberinde getirmektedir.

✓ **İktisadi gelişim ve yeni ürünlerin/alanların ortaya çıkması :**

-ABD’de 1980 tarihli bir kanunla “**Bayh-Dole Act**”, devlet kaynaklarıyla geliştirilen teknolojilerin kâr amacı gütmeyen kurumlar (non-profit organization) yani, üniversiteler tarafından patentlenmesini ve de bu patentlerden itibaren faaliyet gösterecek (küçük) şirketlerin kurulması düzenlemiştir. Yani **bu kanunla üniversiteler bünyesinde yaratılan bilginin kullanılması (utilization) ve ticari bir ürüne dönüşmesi ve bunun için gerekli finansmanın sağlanması için bir çerçeve/model ortaya konmuştur.** İnternet alanında “Google”, jenerik mühendisliği alanında “Genentech” gibi şirketlerin bu model neticesinde ortaya çıktıklarını belirtmek gerekir.

- Aynı doğrultuda başka ülkeler de, (*Almanya, Fransa, İsraill, G. Kore gibi*) yeni yaratılan teknolojinin/bilginin ürüne dönüşmesini organize etmek üzere bir **politika belirleyip** bu amaçla bir çerçeve teşkil eden modeller geliştirdiler.
- Güney Kore, 1972 tarihli bir kanunla -The Act of Research and Developpement Promotion- devlet kaynaklarıyla araştırma yapan enstitülerin, üniversitelerin ve de özel şirketlerin geliştirdikleri buluşların patentini alabilmesini mümkün kılmıştır. Güney Kore teknoloji gelişimi (developpement), yaygınlaştırılması (diffusion), transferi ve kullanılması (utilization) temelinde bir model geliştirmiş ve bu modelin devlet tarafından etkin ve inatçı tatbikatı neticesinde, A.B.D.’ye nispetle çok daha geri olan bir ülke iken 21’nci yüzyıl başında bir çok sahada dünyanın sayılı teknoloji yaratan ülkeleri arasına girmiştir.
- Almanya’da ise, Üniversite-Endüstri işbirliğini organize model anlaşmalar –en bilineni 2003 tarihli Berlin Anlaşması- geliştirmiştir. Bunlar Alman Ekonomi Bakanlığı tarafından yenilenmiş olup, “BMW Contract” olarak bilinmektedir.
- Fransa ise bu amaçla 1999 tarihli bir kanunla –Law on Innovation and Research- ile amme araştırma kurumları (Public Research Organizations) tarafından geliştirilen teknolojilerin/geliştirmelerin ekonomik seviyede katma değeri artışını sağlamak ve bu amaçla araştırmacıların bilinçlendirilmesini geliştirmek üzere bir çerçeve/model oluşturmuştur.
- *Bildiğim kadarı ile Türkiye’de benzeri bir çerçevenin/modelin geliştirilmesine yönelik devlet tarafından yürütülen bir çalışma yoktur.*

Ancak, hepimizin hayatında etki yapacak ehemmiyetli değişikliklere ve yeniliklere yol açan “Bayh-Dole Act” örneğindeki bir çerçevenin/modelin temelinde yatan 2 unsur vardır.

- ✓ Fikri Mülkiyetin etkin ve kuvvetli olarak korunması
- ✓ Devletin üniversiteler ve araştırma kurumlarında eğitim ve ilmi araştırma için kaynak ayırması ve de bu amaçla gerekli tedbirleri almasıdır.

Bununda eninde sonunda, “**politik**” **niteliğı** olan bir tercih ve duruş olduğı ortadadır.

Bilgi amacıyla verilen istatistikî veriler

Endüstriyel Tasarım Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı (Veriler Türk Patent Enstitüsü sitesinden alınmıştır.)

Yıl	Yerli				Yabancı				Toplam			
	Dosya	Artış	Tasarım	Artış	Dosya	Artış	Tasarım	Artış	Dosya Sayısı	Artış	Tasarım Sayısı	Artış
	Sayısı	Oranı	Sayısı	Oranı	Sayısı	Oranı	Sayısı	Oranı	Toplam	Oranı	Toplamı	Oranı
1995	1492	-	2885	-	28	-	29	-	1520	-	2914	
1996	1646	9,36%	3832	24,71%	160	82,50%	256	88,67%	1806	15,84%	4088	28,72%
1997	1961	16,06%	10241	62,58%	184	13,04%	323	20,74%	2145	15,80%	10564	61,30%
1998	1828	-7,28%	12287	16,65%	219	15,98%	673	52,01%	2047	-4,79%	12960	18,49%
1999	1697	-7,72%	8987	-36,72%	243	9,88%	579	-16,23%	1940	-5,52%	9566	-35,48%
2000	2194	22,65%	10030	10,40%	262	7,25%	592	2,20%	2456	21,01%	10622	9,94%
2001	2549	13,93%	13312	24,65%	274	4,38%	539	-9,83%	2823	13,00%	13851	23,31%
2002	3611	29,41%	19667	32,31%	272	-0,74%	635	15,12%	3883	27,30%	20302	31,78%
2003	3976	9,18%	21461	8,36%	284	4,23%	702	9,54%	4260	8,85%	22163	8,40%
2004	4520	12,04%	23211	7,54%	372	23,66%	1108	36,64%	4892	12,92%	24319	8,87%
2005	4925	8,22%	26716	13,12%	405	8,15%	1209	8,35%	5330	8,22%	27925	12,91%
2006	5527	10,89%	28237	5,39%	496	18,35%	1247	3,05%	6023	11,51%	29484	5,29%
2007	5998	8,52%	29109	3,09%	546	10,08%	1289	3,37%	6544	8,65%	30398	3,10%
2008	6071	1,22%	28749	-1,24%	507	-7,14%	1205	-6,52%	6578	0,52%	29954	-1,46%
2009	5927	-2,37%	26312	-8,48%	404	-20,32%	847	-29,71%	6331	-3,75%	27159	-9,33%

* 2009 yılına ait değerler 13.01.2010 raporlama tarihi itibarı ile hazırlanmıştır.

Bilgi amacıyla verilen istatistiki veriler

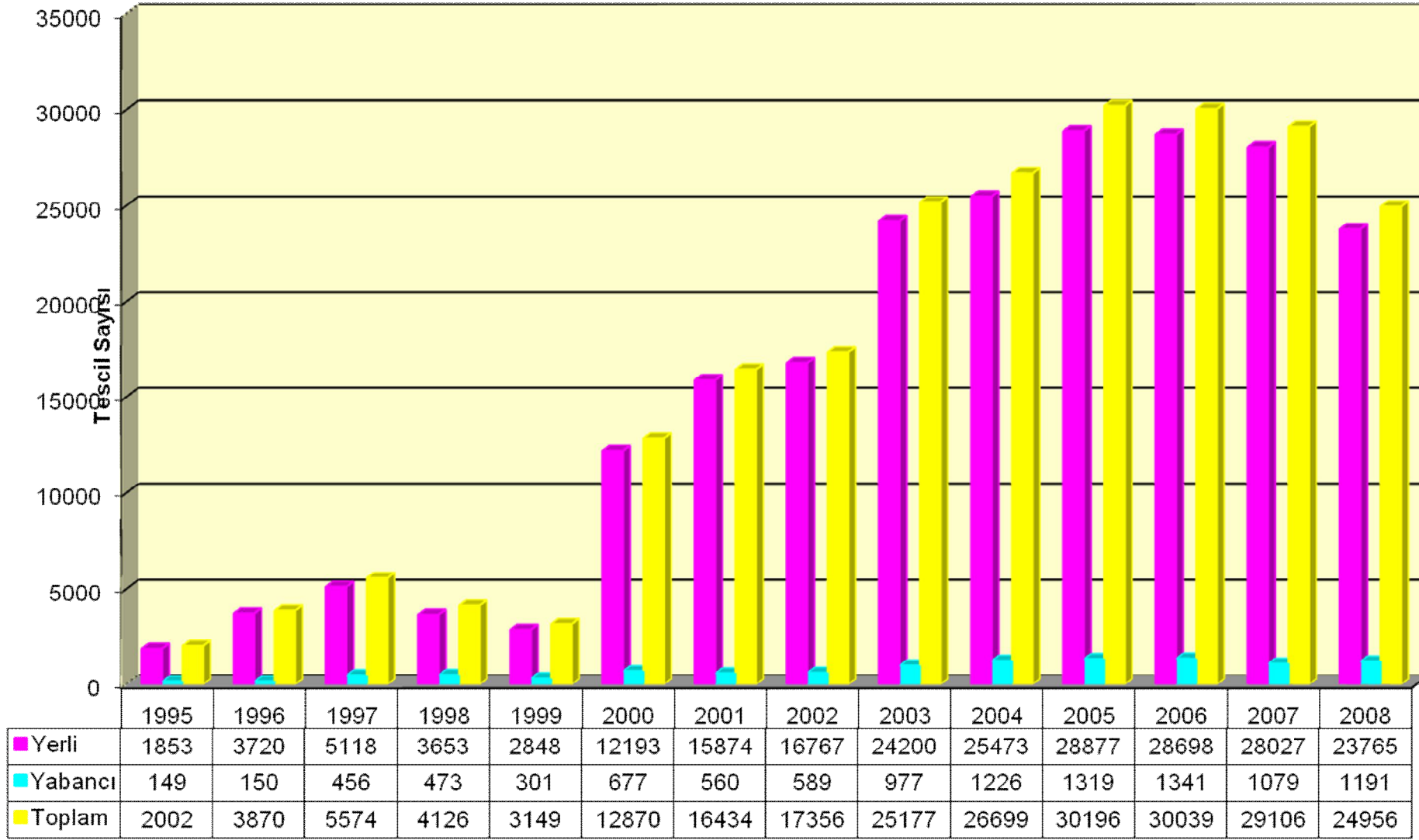
Endüstriyel Tasarım Tescillerinin Yıllara Göre Dağılımı

(Veriler Türk Patent Enstitüsü sitesinden alınmıştır.)

Yıl	Yerli				Yabancı				Toplam			
	Dosya Sayısı	Artış Oranı	Tasarım Sayısı	Artış Oranı	Dosya Sayısı	Artış Oranı	Tasarım Sayısı	Artış Oranı	Dosya Sayısı Toplam	Artış Oranı	Tasarım Sayısı Toplamı	Artış Oranı
1995	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
1996	682	-	1853	-	73	-	149	-	755	-	2002	-
1997	881	29,18%	3720	100,76%	87	19,18%	150	0,67%	968	28,21%	3870	93,31%
1998	722	-18,05%	5118	37,58%	80	-8,05%	456	204,00%	802	-17,15%	5574	44,03%
1999	563	-22,02%	3653	-28,62%	133	66,25%	473	3,73%	696	-13,22%	4126	-25,98%
2000	489	-13,14%	2848	-22,04%	111	-16,54%	301	-36,36%	600	-13,79%	3149	-23,68%
2001	2446	400,20%	12193	328,13%	295	165,77%	677	124,92%	2741	356,83%	12870	308,70%
2002	2778	13,57%	15874	30,19%	261	-11,53%	560	-17,28%	3039	10,87%	16434	27,69%
2003	3184	14,61%	16767	5,63%	249	-4,60%	589	5,18%	3433	12,96%	17356	5,61%
2004	4390	37,88%	24200	44,33%	360	44,58%	977	65,87%	4750	38,36%	25177	45,06%
2005	4715	7,40%	25473	5,26%	425	18,06%	1226	25,49%	5140	8,21%	26699	6,05%
2006	5578	18,30%	28877	13,36%	491	15,53%	1319	7,59%	6069	18,07%	30196	13,10%
2007	5787	3,75%	28698	-0,62%	561	14,26%	1341	1,67%	6348	4,60%	30039	-0,52%
2008	5797	0,17%	28027	-2,34%	525	-6,42%	1079	-19,54%	6322	-0,41%	29106	-3,11%
2009	5378	-7,23%	23765	-15,21%	454	-13,52%	1191	10,38%	5832	-7,75%	24956	-14,26%

* 2009 yılına ait değerler 13.01.2010 raporlama tarihi itibarı ile hazırlanmıştır.

Endüstriyel Tasarım Tescillerinin Orijine Göre Dağılımı (Tasarım Sayıları)

Yerli Yabancı Toplam

Bilgi amacıyla verilen istatistiki veriler

Marka Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı (Veriler Türk Patent Enstitüsü sitesinden alınmıştır.)

	Yerli		Yabancı							
Yıl	Sayı	Artış Oranı	Sayı	Artış Oranı	Madrid Protokolü Başvuruları		Toplam	Artış Oranı	Genel Toplam	Genel Artış Oranı
					Sayı	Artış Oranı				
1995	12815	-	3379	-	0	-	3379	-	16194	
1996	15860	23,76%	4802	42,11%	2	-	4804	42,17%	20664	27,60%
1997	16118	1,63%	4982	3,75%	1	-	4983	3,73%	21101	2,11%
1998	14632	-9,22%	5158	3,53%	0	-	5158	3,51%	19790	-6,21%
1999	18277	24,91%	3659	-29,06%	2396	-	6055	17,39%	24332	22,95%
2000	21188	15,93%	3237	-11,53%	4958	106,93%	8195	35,34%	29383	20,76%
2001	20289	-4,24%	2417	-25,33%	6399	29,06%	8816	7,58%	29105	-0,95%
2002	28534	40,64%	2244	-7,16%	5651	-11,69%	7895	-10,45%	36429	25,16%
2003	30507	6,91%	2174	-3,12%	6033	6,76%	8207	3,95%	38714	6,27%
2004	38524	26,28%	2388	9,84%	6547	8,52%	8935	8,87%	47459	22,59%
2005	48981	27,14%	3096	29,65%	8340	27,39%	11436	27,99%	60417	27,30%
2006	54788	11,86%	3530	14,02%	8537	2,36%	12067	5,52%	66855	10,66%
2007	58713	7,16%	3925	11,19%	9995	17,08%	13920	15,36%	72633	8,64%
2008	60597	3,21%	4229	7,75%	10165	1,70%	14394	3,41%	74991	3,25%
2009	59838	-1,25%	3624	-14,31%	8142	-19,90%	11766	-18,26%	71604	-4,52%

* 2009 yılına ait değerler 13.01.2010 raporlama tarihi itibarı ile hazırlanmıştır.

İlk başvuru sahibinin 13.01.2010 raporlama tarihi itibarı ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur.

İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işlemde kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir.

Başvuru sayıları, başvuru numaraları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Bilgi amacıyla verilen istatistiki veriler

Marka Tescillerinin Yıllara Göre Dağılımı (Veriler Türk Patent Enstitüsü sitesinden alınmıştır.)

Yıl	Yerli		Yabancı						Genel Toplam	Genel Artış Oranı
	Sayı	Artış Oranı	Sayı	Artış Oranı	Madrid Protokolü Başvuruları		Toplam	Artış Oranı		
					Sayı	Artış Oranı				
1995	5259	-	3241	-	0	-	3241	-	8500	-
1996	7190	36,72%	3589	10,74%	0	-	3589	10,74%	10779	26,81%
1997	9778	35,99%	5589	55,73%	1	-	5590	55,75%	15368	42,57%
1998	6676	-31,72%	3241	-42,01%	0	-	3241	-42,02%	9917	-35,47%
1999	12355	85,07%	5876	81,30%	308	-	6184	90,81%	18539	86,94%
2000	10668	-13,65%	3678	-37,41%	2028	558,44%	5706	-7,73%	16374	-11,68%
2001	10150	-4,86%	2282	-37,96%	2134	5,23%	4416	-22,61%	14566	-11,04%
2002	13502	33,02%	2337	2,41%	3797	77,93%	6134	38,90%	19636	34,81%
2003	14542	7,70%	1715	-26,62%	6053	59,42%	7768	26,64%	22310	13,62%
2004	18931	30,18%	2094	22,10%	6909	14,14%	9003	15,90%	27934	25,21%
2005	26963	42,43%	2227	6,35%	5482	-20,65%	7709	-14,37%	34672	24,12%
2006	34543	28,11%	2953	32,60%	4091	-25,37%	7044	-8,63%	41587	19,94%
2007	40757	17,99%	3537	19,78%	10726	162,19%	14263	102,48%	55020	32,30%
2008	35543	-12,79%	3195	-9,67%	8587	-19,94%	11782	-17,39%	47325	-13,99%
2009	41414	16,52%	3918	22,63%	11589	34,96%	15507	31,62%	56921	20,28%

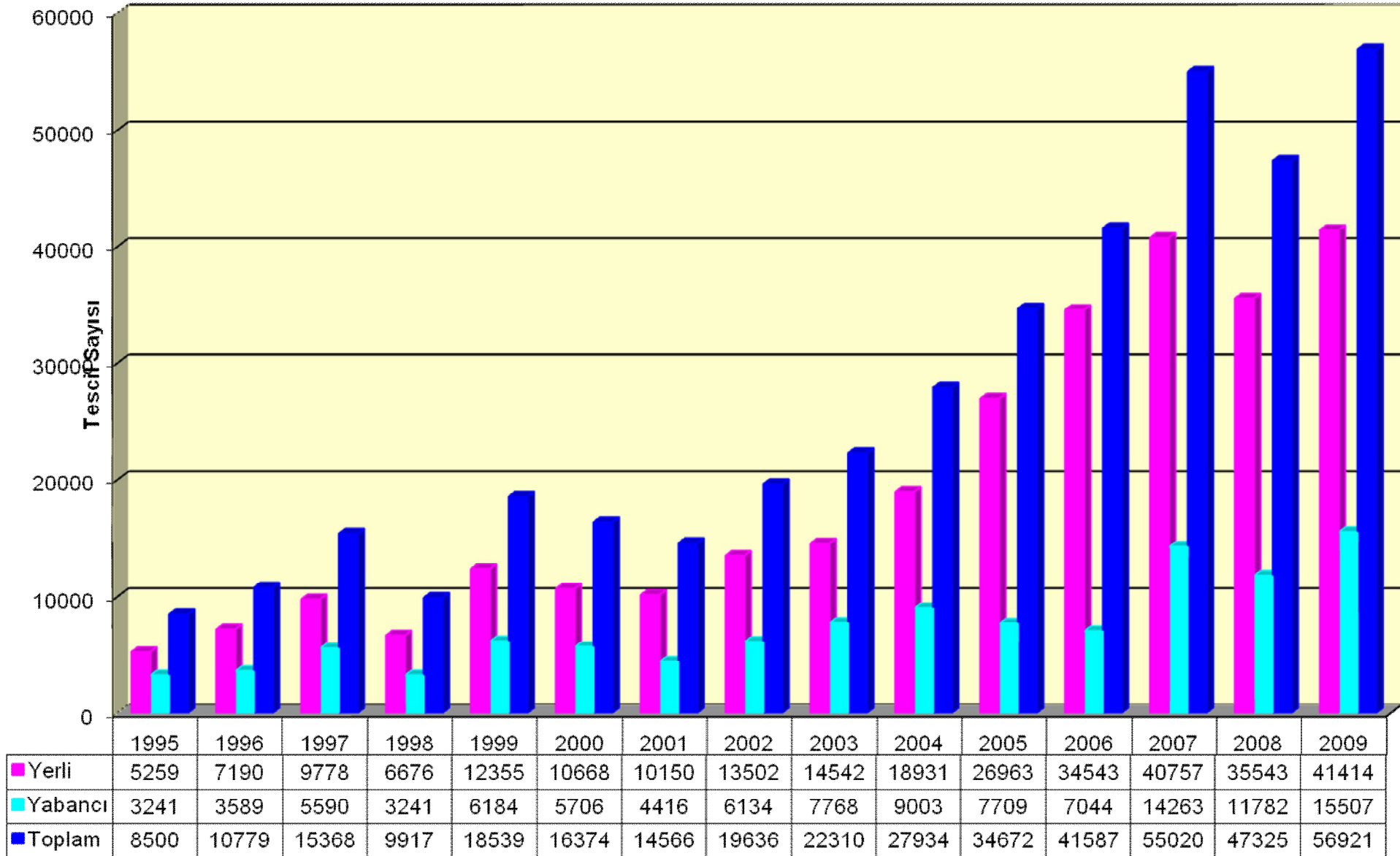
* 2009 yılına ait değerler 13.01.2010 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır.

İlk başvuru sahibinin 13.01.2010 raporlama tarihi itibari ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur.

İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işlemde kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir.

Tescil sayıları, tescil tarihleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Marka Tescillerinin Orijine Göre Dağılımı

Bilgi amacıyla verilen istatistiki veriler

Patent Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı (Veriler Türk Patent Enstitüsü sitesinden alınmıştır.)

Yıl	Yerli					Yabancı					Genel	Genel
	TPE	PCT	EPC	Toplam	Artış Oranı	TPE	PCT	EPC	Toplam	Artış Oranı		
1995	170	0	0	170	-	1520	0	0	1520	-	1690	-
1996	189	0	0	189	11,18%	687	26	0	713	-53,09%	902	-46,63%
1997	202	1	0	203	7,41%	598	730	0	1328	86,26%	1531	69,73%
1998	201	6	0	207	1,97%	596	1680	0	2276	71,39%	2483	62,18%
1999	265	11	0	276	33,33%	524	2220	0	2744	20,56%	3020	21,63%
2000	258	19	0	277	0,36%	442	2714	0	3156	15,01%	3433	13,68%
2001	298	39	0	337	21,66%	119	2756	2	2877	-8,84%	3214	-6,38%
2002	387	27	0	414	22,85%	88	1335	37	1460	-49,25%	1874	-41,69%
2003	454	35	1	490	18,36%	43	305	314	662	-54,66%	1152	-38,53%
2004	633	49	3	685	39,80%	68	167	1342	1577	138,22%	2262	96,35%
2005	895	33	7	935	36,50%	75	143	2308	2526	60,18%	3461	53,01%
2006	979	93	18	1090	16,58%	71	89	3915	4075	61,32%	5165	49,23%
2007	1747	60	31	1838	68,62%	71	139	4141	4351	6,77%	6189	19,83%
2008	2159	69	40	2268	23,39%	68	107	4694	4869	11,91%	7137	15,32%
2009	2473	74	41	2588	14,11%	69	105	4479	4653	-4,44%	7241	1,46%

*2009 yılına ait değerler 13.01.2010 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır.

İlk başvuru sahibinin 13.01.2010 raporlama tarihi itibari ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur.

İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işleminden kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir.

Başvuru sayıları, başvuru numaraları gözönünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Bilgi amacıyla verilen istatistiki veriler

Faydalı Model Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı (Veriler Türk Patent Enstitüsü sitesinden alınmıştır.)

Yıl	Yerli				Yabancı				Genel	Genel
	TPE	PCT	Toplam	Artış Oranı	TPE	PCT	Toplam	Artış Oranı	Toplam	Artış Oranı
1995	38	0	38	-	3	0	3	-	41	-
1996	183	0	183	381,58%	6	0	6	100,00%	189	360,98%
1997	223	0	223	21,86%	9	0	9	50,00%	232	22,75%
1998	290	0	290	30,04%	17	1	18	100,00%	308	32,76%
1999	317	0	317	9,31%	8	1	9	-50,00%	326	5,84%
2000	454	0	454	43,22%	15	2	17	88,89%	471	44,48%
2001	631	0	631	38,99%	13	1	14	-17,65%	645	36,94%
2002	914	0	914	44,85%	18	0	18	28,57%	932	44,50%
2003	1206	0	1206	31,95%	15	1	16	-11,11%	1222	31,12%
2004	1479	0	1479	22,64%	16	2	18	12,50%	1497	22,50%
2005	1896	0	1896	28,19%	23	5	28	55,56%	1924	28,52%
2006	2424	0	2424	27,85%	27	5	32	14,29%	2456	27,65%
2007	2972	0	2972	22,61%	41	3	44	37,50%	3016	22,80%
2008	2946	3	2949	-0,77%	34	3	37	-15,91%	2986	-0,99%
2009	2842	0	2842	-3,63%	36	4	40	8,11%	2882	-3,48%

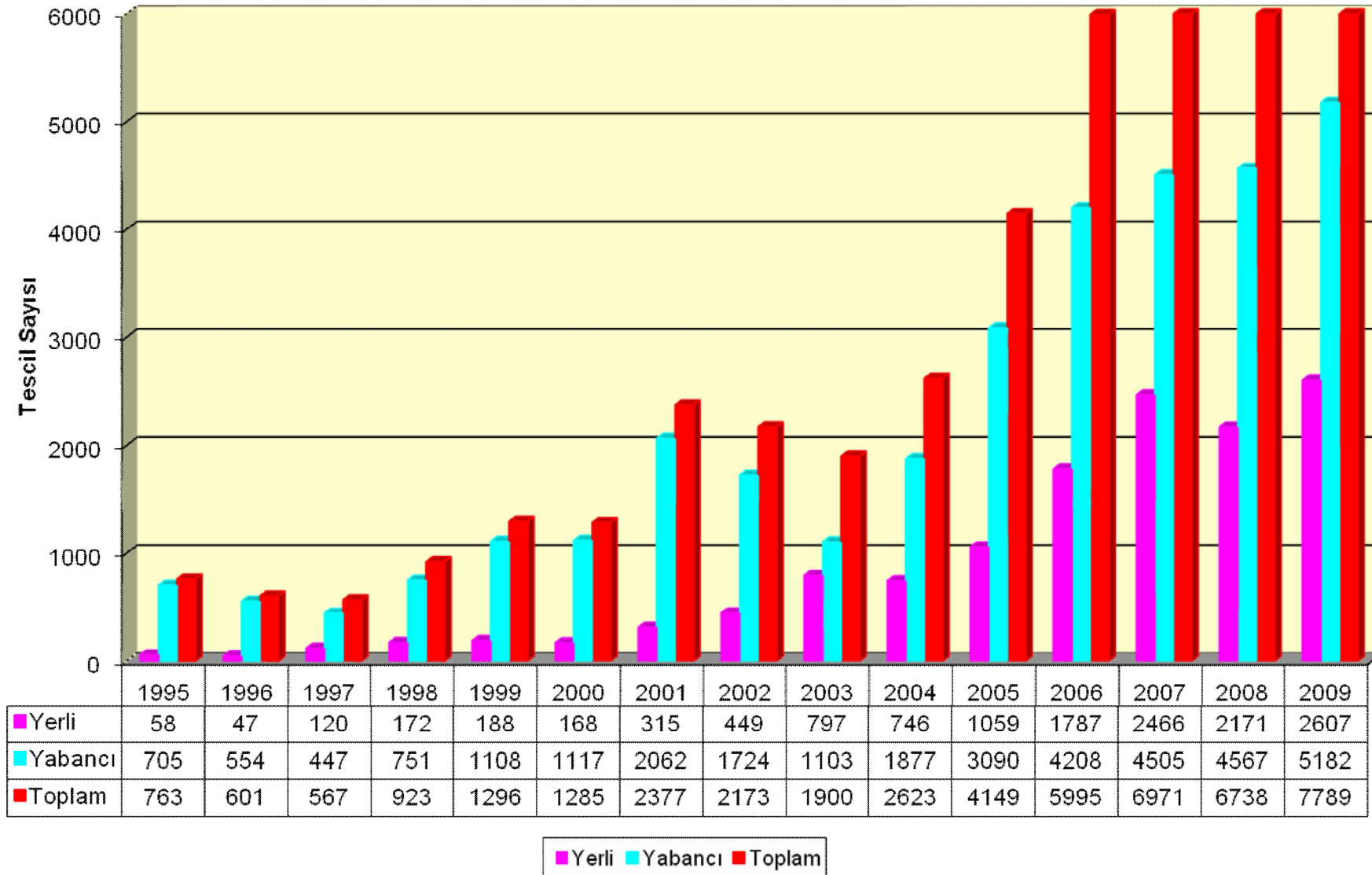
*2009 yılına ait değerler 13.01.2010 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır.

İlk başvuru sahibinin 13.01.2010 raporlama tarihi itibari ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur.

İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işlemde kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir.

Başvuru sayıları, başvuru tarihleri gözönünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Patent Ve Faydalı Model Tescillerinin Orijine Göre Dağılımı

Türkiye’de tasarım hangi mevzuat itibariyle korunur ?

✓ Tasarım Tescili Temelinde :

Tasarım tescilini mümkün kılan ve organize eden 27 Haziran 1995 tarih ve 554 sayılı Kanun Hükmünde Kararname temelinde

✓ Ticaret Kanunun Haksız Rekabet Hükümleri Temelinde :

Özellikle tasarımın **tescilli olmadığı** durumlarda. Nasıl ki, 27.06.1995’ten önce tasarım tescili mümkün olmadığından, o zamanlarda tasarım koruması ancak haksız rekabet temelinde mümkün idi.

Bugünlerde ise, tasarım tescilli olsa dahi, tescilli bir hakkın ihlâli aynı zamanda bir haksız rekabet fiili teşkil ettiğinden, tescilli bir tasarımın ihlâlüne karşı açılan bir dava, aynı zamanda bir haksız rekabet davasıdır.

Haksız Rekabetle ilgili belirtilmesi önemli olabilecek bir husus şudur :

Tescilsiz bir tasarım sözkonusu olduğunda haksız rekabet hükümlerinin tatbikine göre, içtihadı göre aranılan şart, davaya konu hadisenin vuku bulduğu tarihte Türkiye piyasasında bir rekabet durumunun mevcut olmasıdır. Bundan kasıt, davacı tarafın ürünlerinin/hizmetlerinin iç piyasada tüketicilere arz edilmesi/satılmasıdır.

Türkiye’de tasarım hangi mevzuat itibariyle korunur ?

✓ **5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserlerini Koruma Kanunu Temelinde :**

Tasarımlar, bir **eser** olarak kabul edildiklerinden, tescilli olsun veya olmasın, bu kanun itibariyle Fikir ve Sanat Eseri olarak korunurlar.

Bu kanuna göre, hak, eserin yaratılmasıyla doğar ve bu amaçla hiçbir merasime veya tescile gerek yoktur. Ancak belirtmek gerekir ki, 3 Mart 2001 tarih ve 4630 sayılı kanunla, bu kanunda yapılan değişiklikle, Fikir ve Sanat Eserlerinin Turizm ve Kültür Bakanlığı nezdinde tescili, özellikle müzik ve sinema eserleri için, mümkün hale gelmiştir. Keza belirtmek gerekir ki, bu tescilin bir kurucu etkisi (constitutive effect) yoktur, sadece eserin mevcudiyetine yönelik bir delil niteliğinde olup, bunun aksinin ispâtı mümkündür.

Hukuken alınması mümkün olan önlemler

✓ Hukuki ve Cezai Yaptırım :

- **554 sayılı K.H.K., ceza yolu ile ilgili hükümleri 1 Ocak 2009'dan itibaren son bulmuştur.** Dolayısıyla tescilli bir tasarımın ihlâlüne karşı bugün hiçbir cezai işlem ve yaptırım uygulanamamaktadır. Bu K.H.K.'dan itibaren **sadece Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemeleri nezdinde hukuk yolu açık bulunmaktadır.**

- **5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve T.K. Haksız Rekabet Hükümleri çerçevesinde, hem hukuk, hem ceza yolları açıktır.** Ancak belirtmek gerekir ki, sadece haksız rekabet hükümleri itibariyle yapılacak bir suç duyurusundan itibaren savcılarını harekete geçirmek ve ceza davası açtırtmak, bugünkü şartlarda olasılığı çok düşük bir ihtimaldir.

Hukukten alınması mümkün olan önlemler

✓ Tedbir :

-Önemli olarak belirtmek gerekir ki, tedbir, ancak **hukuk/asliye mahkemeleri tarafından verilebilir**. Ceza mahkemelerinin böyle bir yetkisi yoktur.

-Yargıtay içtihadı temelinde gelişen bir tatbikata göre karşı tarafın, her nasılsa, tescilli bir hakkı/tasarımı olduğu takdirde, bu kişinin tescilden kaynaklanan hakkına karşı mahkemelerce tedbir kararı verilmemektedir.

-Ancak bu konuda, bir hadisede, davacı olan ticari ünvan sahibine karşı, marka tescili bulunan davalının, bu tescilini ileriye süremeyeceğine dair, mahkeme, bir tedbir kararı vermiştir.

Hukuken alınması mümkün olan önlemler

✓ Gümrüklerde durdurma/alakoyma:

4458 sayılı Gümrük Kanunu, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve 554 sayılı K.H.K.’da ki hükümler temelinde, ithalâtı ve ihracatı yapılan ürünlerin telif hakkı ve/veya tasarım hakkını ihlâl etmesi halinde, ilgili gümrük idaresi, şikayet üzerine veya re’sen, sözkonusu ürünleri gümrükte durdurarak alakoyabilir. Bu yolun taklitlerle mücadelede çok etken olduğunu belirtmek gerekir.

✓ İçtihat

Türkiye’nin, özellikle markalar ve haksız rekabet konusunda oldukça zengin, tutarlı ve iyi gerekçelendirilmiş bir içtihadı olduğu söylenebilir. Özellikle tasarım tescilinin ancak 27.06.1995 tarihinden sonra mümkün olmasından olsa gerek, tasarımlar ve de ayrıca patentler konusunda içtihat daha azdır.

Bu vesile ile belirtmek gerekir ki, **Yargıtay içtihadına göre, “normal kullanım esnasında görülmeyen tasarımlar”, tescil edilemezler.**

554 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Tescil ve Koruma Esasları

✓ Tasarım Nedir?

Tasarım bir nesnenin dekoratif veya estetik özelliklerinin bütünüdür. Bir ürünün tümü veya bir parçası veya üzerindeki süslemenin görme ve dokunma duyularıyla algılanan özellikleri tasarım tescili ile korunur.

✓ Tasarım Formatı

Tasarım, **2 boyutlu (çizim)** veya **3 boyutlu (model)** olabilir.

✓ Tasarımın ilintili olduğu alanlar

- Tasarımın paralel olarak bir **eser boyutu** vardır. Bu itibarla tasarımın yaratıcısı/sahibi aynı anda **5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** itibariyle **korumaya hak kazanır**. Yani tasarım tescilinden doğan koruma ile telif hakkı olarak sağlanan **koruma kümülatiftir**.
- **Tasarımın** aynı zamanda, menşe gösteren ve ayırt edici işaret anlamında, **marka boyutu** da olabilir. Yani tasarım, markalar mevzuatına göre marka olarakta tescil edilebilir ve korunabilir. Böyle bir durumda tasarım ve marka tescilleri **kümülatiftir, yani her tescil kendi başına ayrı bir koruma sağlar**.

Tasarımın hem eser, hem de marka boyutuna örnektir.
(Mimarımız Alessandro Mannelli'ye ithafen)

Mimari Çizim

Maket

Binanın gerçekleşmiş hali

Tasarımın marka olarak tesciline örnektir.

**Hermes International'in dünyaca tanınan
KELLY ve BIRKIN isimli 3 boyutlu çanta markalarının tescili**

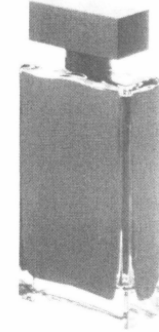
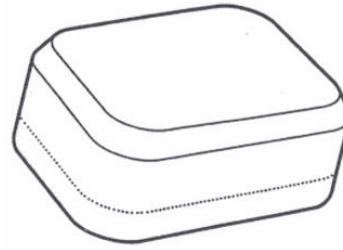
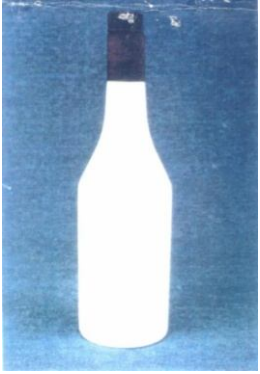

Hermes - Birkin Model Çanta

Hermes – Kelly Model Çanta

Türk Patent Enstitüsü'nün red kararı ve bunun üzerine alınan Mahkeme kararı ile marka olarak tescil edilen tasarımlara örnektir.

Tasarım Korumasında Ürünün Tanımı

- ✓ Bileşik bir sistem
- ✓ bunu oluşturan parçaları, setler, takımlar, ambalajlar,
- ✓ ambalajların üzerindeki desenler,
- ✓ bir çalışma ünitesi gibi, bir masa, çekmece ve separasyon ünitelerinin bir arada algılandığı bileşimler,
- ✓ tekstil desenleri ya da kağıt üzerine uygulanan desenler, grafik semboller,
- ✓ bir bisküvinin şekli ya da bir oyuncağın şekli veya oyuncağın yüz ifadesi gibi özel tasarlanmış baskı karakterleri

tasarım koruması altında tescil edilebilir.

Koruma Kapsamı Dışında Tutulan Tasarımlar

- Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı tasarımlar,
- teknik fonksiyonun gerçekleştirilmesinde, tasarımcıya, tasarıma ilişkin özellik ve unsurlarda hiçbir seçenek özgürlüğü bırakmayan tasarımlar,
- tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünü, başka bir ürüne mekanik olarak monte edebilmek veya bağlayabilmek için ancak belirli biçim ve boyutlarda üretilebilen tasarımlar.

Ayrıca tasarım koruması; üretim yöntemi, ürünün kullanım amacı, teknik faydaları ve fonksiyonel özellikleri gibi konuları da içermemektedir.

Tescilli Tasarımın Koruma Kısıtları

✓ **Yenilik**

Bir tasarımın aynısı, başvuru veya rüçhan tarihinden önce dünyanın herhangi bir yerinde kamuya sunulmamış ise o tasarım yeni kabul edilir. Tasarımlar sadece küçük ayrıntılarda farklılık gösteriyorlarsa aynı kabul edilir.

✓ **Ayırt Edici Nitelik**

Ayırt edici niteliğin değerlendirilmesinde, birbirleri ile kıyaslanan tasarımların ilke olarak farklılıklarından çok ortak özelliklerinin değerlendirilmesine ağırlık verilir ve tasarımcının tasarımı geliştirme açısından ne kadar seçenek özgürlüğüne sahip olduğu gözönüne alınır.

Tasarım Korumasının Dayandığı Uluslararası Anlaşmalar

Anlaşma/Sözleşme	Türkiye'nin taraf olduğu tarih	Fonksiyonu
Paris Sözleşmesi (1967 Stockholm Metni)	10.10.1925	Fikri Mülkiyet Haklarının korunmasına dair genel prensipleri belirleyen uluslararası çerçeve anlaşması (173 ülke üyedir)
Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı Kuruluş Anlaşması (WIPO)	1976	Birleşmiş Milletler şemsiyesi altında işleyen ve tüm sınai fikri mülkiyet türlerinin korunması için kurulmuş olan dünya çapında bir organizasyon (184 ülke üyedir)
Locarno Anlaşması	30.11.1999	Tasarımların uluslararası sınıflandırılmasına yönelik
GATT-TRIPS Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması	30.12.1994	Fikri Mülkiyet haklarının ticaret ile ilintili yönlerini düzenleyen çerçeve anlaşması
Lahey Anlaşması (1999 Cenevre Metni)	01.01.2005	Tasarımların uluslararası tescili sistemi

Tasarım Tescil Prosedürü

554 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili Yönetmelik uyarınca

✓ **T.P.E.’ye Başvuru**

✓ **T.P.E. Tarafından yapılan Şekli İnceleme**

Gerekli evrakların mevcudiyeti ve başvuru şartlarının ve şekilsel özelliklerinin karşılandığına yönelik.

✓ T.P.E. tarafından yenilik ve ayırt edici nitelik belirlenmesine yönelik bir inceleme yapılmaz.

✓ **İtiraz / Tescil sonrası itiraz sistemi**

Endüstriyel Tasarım siciline kayıt edilerek, başvuru sahibine tescile dair bildirim yapılır ve Resmi Endüstriyel Tasarımlar Bülteni’nde üçüncü kişilerin itirazına açık olarak yayınlanır.

✓ **Tasarım Tescil Belgesinin Düzenlenmesi**

Tasarım tesciline karşı itiraz yapılmadığı takdirde.

✓ **Yenileme** (her 5 yılda bir olmak üzere toplam 25 yıl için)

Tasarım Uluslararası Tescil Prosedürü

- ✓ Uluslararası tescil başvurusu TPE'ye ya da Uluslararası Büro'ya yapılır.
- ✓ Şekli inceleme yapılır ve sonrasında başvuru uluslararası tasarım bülteninde yayınlanır
- ✓ Tescil Belgesi düzenlenir ve hak sahibine gönderilir
- ✓ Seçilen her ülkenin ulusal kanununa bağlı olarak içeriğe ilişkin inceleme yapılır ve 3. kişilerin itirazına açılır
- ✓ Ülkeler sözkonusu incelemelerine ve genel itirazlara dayanarak başvuruyu kendi ülkelerinde reddedebilir
- ✓ Tescil süresi 15 yıldan az olmamak kaydıyla her ülkenin kendi mevzuatına göre belirlenir
- ✓ Yenileme her 5 yılda bir yapılır

Türkiye’de ki Korumanın Zaafları

- ✓ 1 Ocak 2009 tarihinden beri 554 sayılı K.H.K., **ceza ile hükümler ortadan kalkmış olduğundan**, tasarım ihlallerine karşı bu tarihten itibaren **hiçbir cezai takip ve yaptırım imkânı yoktur**. Yani, bugün, korumada ceza yoluyla gelen “caydırıcılık” boyutu yoktur.
- ✓ İhtilaf konusu tasarım bir şekilde tescil edilmiş ise, bunun sahibine karşı mahkemeler nezdinde tedbir almak mümkün değildir, ve genelde mahkemeler tedbir kararı verme hususunda tutucudurlar.
- ✓ Bilirkişi müessesesinin ve de genelde bilirkişilerin görüşleri doğrultusunda karar veren mahkemelerin ulaşacakları sonuçlarda, öngörülebilirliğin düşük olması.
- ✓ Sistemin genellikle yavaş işlemesi.
- ✓ Tazminat miktarlarının düşük olması, manevi tazminatın sembolik düzeylerde kalması.

Kanımızca, yukarıda belirtilen hususlar ülkemizde korumanın etkin ve kuvvetli olmasını menfi olarak etkilemektedirler.

Teşekkür Ederim

M.N. AYDIN DERİŞ

DERİŞ PATENT VE MARKA ACENTALIĞI A.Ş.
DERİŞ AVUKATLIK ORTAKLIĞI